Van Miep Diekman en Tonke Dragt

Twee "fantastische" nieuwe jeugdboeken verschenen

= door Wim Rutgers =

DE FANTASIE is weer helemaal terug in de jeugdliteratuur. Na en naast een sterk realistisch stroming die de grote en kleine gebeurtenissen van het alledaagse leven van jongeren beschreef, zagen we een tijdlang de modieuze kommer-en-kwel-literatuur, waarin elk probleem breed werd uitgemeten, als het maar eigentijds was. De 'normale' jongeren werden door deze auteurs vervangen door de 'problematische', die geconfronteerd werden met een veelvoud van maatschappelijke en persoonlijke ellende, zoals drugsproblemen, echtscheidingen van de ouders, ongewenste zwangerschappen, problemen thuis, handicaps van allerlei geestelijke en lichamelijke aard, slachtoffers van ongelukken, zelfmoordideeën enz. De hoofdpersonages overwonnen hun probleem soms, maar gingen ook ten onder.

Nu is er op dit soort boeken op zichzelf natuurlijk helemaal niets tegen; mits goed geschreven kunnen ze misschien in een aantal gevallen wel 'helpend' zijn, wat vaak de achtergrondidee vormde. Maar als je uitsluitend van dit soort werken leest, wordt het een beetje té. Vandaar dat ik de terugkerende fantasie tevreden begroet.

Als voorbeeld wil ik twee recente boeken noemen, van auteurs die beide tot de meest gelezene behoren, op de examenboekenlijsten op Aruba althans. Een klein jaar geleden verscheen Miep Diekmanns *Krik*, en heel recent Tonke Dragts *Het geheim van de klokkemaker*.

MIEP DIEKMANN
...soms onnodig grof...

COINCIDENTIE

Het gaat om twee auteurs die allebei al een groot, bekend en hooggewaardeerd oeuvre op hun naam hebben staan. Tonke Dragt wordt dit jaar zestig, Miep Diekmann per 26 januari vijfenzestig. Dat beide auteurs een deel van hun jeugd buiten Nederland, in Oost- en West-Indië, doorbrachten is niet meer dan een coïncidentie. Beide boeken werden uitgegeven bij Leopold, beide bevatten ze sterke fantasie-elementen, in beide komen zowel volwassenen als kinderen als belangrijke personages voor. Beide sluiten ze aan bij heel traditionele literaire procédés.

Miep Diekmanns *Krik* varieert op het sprookjesgenre, van het 'er waren eens drie prinsen, die het grote rijk zullen erven nu de oude koning sterft...' Tonke Dragt stoeit met een tijdmachine, wat ook niet bepaald onbekend is in de (jeugd)literatuur. Het gaat natuurlijk niet om het al of niet traditionele motief, maar wat een vertellerauteur met zoiets doet.

RAAMVERTELLING

Tonke Dragt maakt van haar verhaal een raamvertelling, met twee geschiedenissen die nog weer als mogelijke varianten van elkaar fungeren binnen het totaal. In *Krik* wordt er een voor de rest van het gebeuren symbolisch verhaal als gesproken vertelling ingelast. Waar Tonke Dragt vooral het begrip 'tijd' problematiseert, speelt Miep Diekmann voornamelijk met de ruimte. Aan deze noties zijn sommige hoofdpersonnages zó onderworpen, dat ze bij beide auteurs niet eens meer een naam krijgen: de student, de oude man...

Tonke Dragt heeft in de eerste plaats een redeneer- en denkboek gemaakt, met een (groot woord) filosofische problematiek waar de knappe bollen onder de lezers van zullen genieten; Miep Diekmann heeft háár interesse consequent volgend, een sterk politiek boek geschreven, dat na de val van de Berlijnse Muur zelfs weer heel actueel geworden is.

Zonder verder op de inhoud in te gaan (ik wil het verhaaltje niet verklappen, het zijn typisch boeken die iedereen vooral eerst zèlf moet lezen voor hij/zij erover gaat praten) spreek ik mijn voorkeur uit voor *Krik* voor wat de thematiek, en voor *Het geheim van de klokkemaker* wat de presentatie betreft. Zoals gebruikelijk ondersteunen Tonke Dragts eigen illustraties de tekst voortreffelijk.

Tonke Dragt vind ik met alle verwijzingen naar heden- verleden- toekomst- gisteren- vandaag- morgen wel wat aan overgestructureerdheid lijden, Miep Diekmanns aandacht voor poep en pies en het soms onnodig grof taalgebruik doet in dit opzicht gedateerd aan.

De fantasie móg weer, maar ze wordt duidelijk niet gebruikt om onmogelijke kolderverhalen te schrijven (soms ook best heel leuk als bij Roals Dahl). Bij deze twee auteurs fungeert de fantasie als gangmakende inspiratrice voor een filosofsch of politiek probleem. Wie heel nauwkeurig leest zal in KRIK nog enkele elementnen uit de Arubaanse realiteit ontdekken, omdat Miep Diekmann haar boek op Aruba schreef. De literair-technische grapjes van Tonke Dragt, de politieke implicaties die Miep Diekmann verwerkt, maken beide boeken heel geschikt voor de literatuurles ter discussie, en natuurlijk voor de zo belangrijke examenlijst.

Miep Diekmann: Krik, Leopold, Amsterdam, 1989, 174 pp..geïll. door The Tjong Khing, omslag Marjo Starink

Tonke Dragt: Het geheim van de klokkenmaker of De tijd zal het leren of De tijd zal je leren, Leopold, Amsterdam, 1989, 102 pp.